

نبرد با تورم و بی ثباتی در عراق

مترجم: سید محمد ستوده

مناسب و قابل توجهی حفظ کند. در بانک مرکزی، سیاست های پولی چگونه تعیین می شود؟ آیا شما کمیته ای را برای انجام این کار در نظر گرفته اید؟ آیا شما با اعضای هیأت دولت در این خصوص مشورت می کنید؟

ابتدا باید بگوییم که بانک مرکزی نسبت به دولت از استقلال کامل برخوردار است. ما در بانک مرکزی یک هیأت عامل داریم و در ضمن کمیته های مختلفی نیز در بانک وجود دارند که از اختیاراتی پایین تر از هیأت عامل برخوردارند. به هر حال، هیأت عامل بانک مرکزی پس از انجام مباحثات لازم و تصمیم گیری از سوی کمیته مشورتی بانکداری، تغییر در نرخ های بهره و نرخ برابری اسعار را به تصویب می رساند.

اعضای کمیته مذکور متشکل از چه مقاماتی است؟
در کمیته یاد شده تمامی مدیران کل بانک مرکزی و دو تن از

آنچه در پی می آید، متن مصاحبه مجله یورومانی با رئیس کل بانک مرکزی عراق است. وی در این مصاحبه تلاش های بانک مرکزی در خصوص کنترل تورم، مهار بی ثباتی نرخ ارز و نیز مقابله با شرایط نامساعد امنیتی را تشریح کرده است که می خوانید:

به نظر می رسد کشور عراق به رشد اقتصادی ۶/۳ درصدی، به درصدهای بالاتری از رشد دست یابد. شما چگونه می توانید با توجه به وضع کنونی خشونت ها در عراق، مجدداً موتور رشد اقتصادی کشور را تقویت کنید؟ البته باید اذعان کرد که دستیابی به رشد اقتصادی بسیار دشواری است. اکنون عراق به لحاظ بی ثباتی و نبود امنیت با مشکلات فراوانی روبه رو است. با این وجود باید بگوییم که دولت نهایت تلاش خود را می کند تا بتواند نرخ رشد اقتصادی را در حد

معاونان رئیس کل عضو هستند و جلسات آن به صورت ماهانه و در مواقع خاص هر زمان که لازم باشد، تشکیل می‌شود.

سیاست پولی بانک مرکزی را در حال حاضر چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ما در حال حاضر مشغول مبارزه با تورم هستیم که در وضعیت کنونی در سطح بالایی قرار گرفته است. به نظر من این امر، مهمترین وظیفه بانک مرکزی - به منظور تثبیت سطح عمومی قیمت‌ها - محسوب می‌شود.

چرا نرخ تورم به حدود ۶۵ درصد رسیده است؟

من فکر نمی‌کنم نرخ تورم ۶۵ درصد باشد. این نرخ مربوط می‌شود به نرخ تورم headline که ماهانه از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شود و معمولاً نوسانات زیادی دارد. آخرین گزارش‌ها در این زمینه رقم ۴۵ درصد را نشان می‌دهد، اما همین رقم اخیر نیز شامل بخش مواد غذایی، انرژی، حمل و نقل و ... می‌شود، یعنی حوزه‌هایی که به شدت نسبت به مسائل سیاسی و طرف عرضه حساس هستند. نرخ تورم بنیادی (core inflation) که بانک مرکزی می‌تواند از طریق مدیریت نقدینگی آن را تحت تأثیر قرار دهد، اکنون در سطح ۱۷ درصد قرار دارد و در هر ماه نیز در حال کاهش است.

آیا این امر حقیقت دارد که شما اظهار داشته‌اید نرخ تورم بنیادی از سوی بانک مرکزی ۸ درصد هدف گذاری شده است؟

واقعاً چنین نیست، اما چنانچه ما بتوانیم به رقمی نزدیک به آن نیز دست یابیم، موفقیت بسیار چشمگیری محسوب خواهد شد.

شما برای مبارزه با تورم، سیاست تقویت ارزش پول ملی (currency appreciation) را اتخاذ کردید، آیا برای تعیین نرخ برابری دینار عراق از سیاست هدف گذاری نرخ ارز استفاده می‌کنید؟

نرخ ارز براساس سطح تورم تعیین می‌شود. هدف اصلی ما آن است که بدانیم چگونه نرخ ارز بر نقدینگی و تورم تأثیر می‌گذارد. مبارزه با تورم مستلزم انجام مشورت‌های فراوان با دولت است و با وجود آن که بانک مرکزی عراق مستقل است، اما بانک مرکزی با دولت در زمینه کنترل تورم جلسه‌های متعددی برگزار می‌کند و در این جلسه‌ها راهکارهایی ارائه می‌شود، زیرا نرخ تورم متأثر از اقدامات هیأت عامل بانک مرکزی است.

آیا می‌توانید به طور شفاف حجم ذخایر ارزی و مقدار

وجوهی را که از این ذخایر در صندوق توسعه عراق (development fund of Iraq) در نیویورک نگهداری می‌شود و نیز وجوهی را که در داخل کشور وجود دارد، بیان کنید؟

مبلغ کل ذخایر ارزی ما حدود ۲۱ میلیارد دلار است، اما ۲ یا ۳ سال پیش ذخایر مذکور تنها حدود ۴ میلیارد دلار بود.

چه مقدار از این مبلغ به دولت مرکزی عراق اختصاص یافته است؟

رقمی که در مورد ذخایر ارزی بیان کردم، مربوط به ذخایر ارزی بانک مرکزی است. باید ذخایر ارزی بانک مرکزی را از منابع مالی دولت مرکزی تفکیک کرد. ذخایر ارزی، منابع ملت تلقی می‌شود نه پول دولت. البته ما به عنوان بانکدار دولت عمل می‌کنیم، اما وجوه در اختیار بانک مرکزی به منظور ایجاد ثبات در نرخ ارز مورد استفاده قرار می‌گیرد. دولت نمی‌تواند به ذخایر ارزی بانک مرکزی دسترسی داشته باشد، اما در فرآیند تصمیم‌سازی دولت، ثبات نرخ ارز امری بسیار مهم برای دولت محسوب می‌شود. این ویژگی، همچنین در خصوص قدرت خرید و توانایی واردات دولت از اهمیت خاصی برخوردار است. طبق مقررات قانونی، دولت مرکزی عراق نمی‌تواند از بانک مرکزی استقراض کند.

با توجه به اینکه بانک مرکزی ایالات متحده بر فعالیت‌های صندوق توسعه عراق (DFI) نظارت دارد، آیا سیاست‌های اقتصادی عراق تحت تأثیر نظرات ایالات متحده آمریکا قرار گرفته است؟

خیر، هرگز چنین نیست. البته همکاران ما به موازات تشکیل جلسات مشورتی با کارشناسان صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و نهادهای منطقه‌ای، با کارشناسان آمریکایی نیز به تبادل نظر می‌پردازند.

بازگردیم به نظام بانکداری در عراق؛ با توجه به بروز خشونت‌های فزاینده در کشور، بانک‌ها و وظيفشان را چگونه انجام می‌دهند؟ نظام بانکی چگونه پول نقد را به شعب و دستگاه‌های خودپرداز (ATM) می‌رساند؟

البته بانک‌ها در وضعیت فعلی کشور قرار گرفته‌اند، ولی سیاست ما مبتنی بر تشویق آنها است. در حال حاضر، هیچ‌گونه محدودیتی در زمینه نقل و انتقال پول وجود ندارد. با این وجود مقررات مناسبی برای مقابله با پول شویی و تأمین مالی تروریست‌ها وجود دارد که

اهمیت بسیار زیادی دارد. به هر حال، ما با بانک‌ها به طور مستمر در ارتباط هستیم و به آنها مشاوره می‌دهیم، ولی در عین حال آنان را برای اتخاذ سیاست‌های مبتنی بر بازار آزاد (رقابتی) ترغیب می‌کنیم.

به نظر شما بزرگترین معضلی که بانک‌های محلی در عراق با آن مواجه هستند، چیست؟

نامنی و احساس عدم امنیت. به نظر من این معضل اقتصادی نیست. اکنون تقاضاهای زیادی برای دریافت خدمات بانکی وجود دارد. آنچه که بانک‌ها را از عرضه آزادانه خدمتشان باز می‌دارد، نبود امنیت در کشور است، اما با توجه به وجود چنین وضعیتی نامساعدی، عملکرد نظام بانکی در مجموع خوب و مناسب بوده است.

آیا به مقدار کافی نقدینگی در نظام بانکی موجود است؟

بله، اما مسئله بسیار مهم این است که ما باید بتوانیم برای دستیابی به یک ترازنامه صحیح و مناسب، حجم نقدینگی را به طور مرتب کنترل کنیم. مقدار بیش از حد نقدینگی است که می‌تواند دردسر آفرین شود نه نقدینگی کافی. این امر مسئله‌ای بسیار مهم است، زیرا اساساً مربوط می‌شود به میزان نقدینگی در بانک‌های دولتی. بنابراین، حل این مشکل مستلزم مذاکره و مشورت با دولت است.

چرا نرخ بهره تسهیلات اعطایی به مردم - به ویژه به تجار و بازرگانان - بسیار بالا است؟ آیا این امر موجب به تعویق افتادن برنامه توسعه اقتصادی عراق نمی‌شود؟
سؤال بجا و مناسبی را مطرح کردید. مباحث فراوانی در خصوص این مسئله وجود دارد. از آنجا که هدف اصلی و عمده بانک مرکزی مبارزه با تورم است، سیاست بانک در این خصوص ایجاب می‌کند که نرخ‌های بالای بهره بانکی اعمال شود.

عربستان سعودی اخیراً اعلام کرده است که قصد دارد بخش عمده‌ای از طلب خود را به عراق ببخشد. به این ترتیب از کل بدهی خارجی عراق چه مقدار باقی می‌ماند؟

عراق پس از پایان جنگ، زندگی جدید خود را با حدود ۱۴۰ میلیارد دلار بدهی خارجی آغاز کرد. اما به زودی این میزان به حدود ۳۰ میلیارد دلار کاهش می‌یابد. در حال حاضر ما موفق شده‌ایم موافقت نامه‌هایی را با کشورهای عضو کلپ پاریس و کشورهای غیر عضو در خصوص بخشش تمامی بدهی‌های بخش

بازرگانی خود منعقد کنیم و به این ترتیب بخش زیادی از بدهی‌های خارجی کشور تسویه می‌شود.

آیا عراق در مورد بخشش بدهی‌هایش به نوعی سازش و زدوبند با شرکت‌های نفتی خارجی دست زده است؟ برای مثال گفته می‌شود روس‌ها در قبال صرف نظر کردن از بدهی‌شان، خواهان انعقاد قراردادهای نفتی با شرکت لوک اویل (lucoil) شده‌اند؟

خیر، چنین خبری صحت ندارد. بدهی، بدهی است و نفت امری جداگانه و متفاوت است. ما هیچ‌گونه ارتباطی بین بخشش انواع بدهی‌ها و انعقاد پروژه‌های صنعتی نمی‌بینیم. این دو امر مسائل جداگانه‌ای هستند که سازمان‌های متفاوتی مسئول پیگیری آنها هستند.

یکی از سرمایه‌گذاران به «یورومانی» گفته است که وجود فساد سیاسی و اداری بیش از فقدان امنیت در عراق مسئله ساز شده و این امر بازسازی کشور را دچار اختلال کرده است. ما اکنون در حال مبارزه با فساد هستیم. بدون شک در این مسیر کاستی‌ها و نواقصی در بخش‌های دولتی مشاهده می‌شود که توانسته اجرای پروژه‌ها را مختل کند. اما دولت متعهد است که در کوتاه‌ترین زمان ممکن تمامی پروژه‌های مصوب را اجرا کند. مسلماً چنانچه وضعیت امنیتی کشور بهبود یابد، روند پیشرفت پروژه‌ها نیز سریعتر می‌شود.

بزرگترین دستاورد شما از زمان انتصاب به سمت ریاست کل بانک مرکزی چیست؟

حفظ ثبات نرخ ارز. قبل از تغییر رژیم، نرخ ارز در کشور بسیار بی‌ثبات بود، به نحوی که برابری دینار با دلار آمریکا در یک روز ۵۰۰ دینار، روز بعد ۱۰۰۰ دینار و روز سوم ۳۰۰۰ دینار در مقابل یک دلار ارزش گذاری می‌شد، اما در حال حاضر ما در این زمینه دارای ثبات بسیار بالا بوده و از نرخ ارز قابل پیش‌بینی برخورداریم. دستاورد دیگر آن است که بانک مرکزی توانسته با همکاری وزارت دارایی، مشکل بدهی‌های خارجی کشور را به نحو بسیار مطلوبی حل کند. سومین دستاورد ما تأسیس نظام پرداخت‌ها در بانک مرکزی است. علاوه بر موارد یاد شده، افزایش قابل توجه ذخایر ارزی کشور را نیز می‌توان ذکر کرد.

منبع: Euromoney، سپتامبر ۲۰۰۷